

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการออม รูปแบบการออม ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการออม และความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการออมของภาคครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ครัวเรือน ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ข้อมูลด้านการออม และปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน สรุปผลได้ดังนี้

1 ข้อมูลการจำแนกครัวเรือนที่มีการออมและไม่มีการออมเงิน

ครัวเรือนส่วนใหญ่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 331 ครัวเรือนมีการออม สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล สำหรับครัวเรือนที่เหลืออีก 69 ครัวเรือนไม่มีการออมนั้นเนื่องจากการที่มีภาระรายจ่ายมาก

2. ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน

ครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในส่วนที่มีการออม จำนวน 331 ครัวเรือน มีหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 46-50 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือการค้าขาย มีอาชีพเสริมคือการรับจ้าง อาชีพหลักของคู่สมรสคือการรับจ้าง จำนวนบุตรที่อยู่ในการดูแล 2 คน รายได้รวมของครัวเรือน 30,001-40,000 บาทต่อเดือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน 30,001-40,000 บาทต่อเดือน ภาระรายจ่ายของครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายด้านอาหาร เสื้อผ้า-ของใช้ ค่าสาธารณูปโภคและค่าผ่อนสินค้าอุปโภค โดยมีการใช้บัตรเครดิตเพื่อชำระค่าใช้จ่าย ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่มีบัตรเครดิต 2 ใบ และในการใช้บัตรเครดิตแต่ละครั้งมีการคิดถึงภาระหนี้สินที่จะตามมาก่อนใช้ โดยมีหนี้สินรวมของครัวเรือน 100,001-500,000 บาท และภาระหนี้สินส่วนใหญ่ของครัวเรือนเป็นหนี้สินประเภท หนี้บัตรเครดิต เช่าซื้อสินค้าอุปโภค และเช่าซื้อยานพาหนะ

3. ข้อมูลด้านการออมของครัวเรือน

1) พฤติกรรมการออมของครัวเรือน

ครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในส่วนที่มีการออม จำนวน 331 ครัวเรือน มีการรับทราบถึงนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลแต่มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงในระดับรู้ปานกลาง โดยครัวเรือนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินเมื่อได้รับรายได้ และมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่ายเมื่อครัวเรือนต้องใช้จ่าย ครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มีเงินออม 1,001-5,000 บาทต่อเดือน โดยออมเมื่อได้รับรายได้ ออมเป็นรายเดือนทุกเดือน และกำหนดวงเงินออม มีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว เพื่อเก็บไว้ใช้ยามเจ็บป่วยและยามชรา และเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินตามลำดับ โดยมีระยะเวลาการออมของครัวเรือน 10-12 ปี แสดงว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีวินัยในการออมที่ดี มีการเก็บออมอย่างต่อเนื่อง

2) รูปแบบการออมของครัวเรือน

ครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในส่วนที่มีการออม จำนวน 331 ครัวเรือน มีการเลือกใช้บริการของธนาคาร กองทุนประกันสังคม และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ในรูปแบบเงินฝากต่างๆ เงินสมทบประกันสังคม และเงินสะสมกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามลำดับ นอกจากนี้ครัวเรือนยังมีการออมนอกระบบสถาบันการเงิน ในรูปแบบของการซื้อทองคำ การซื้ออสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน

4. ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน

การศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในส่วนที่มีการออม จำนวน 331 ครัวเรือน โดยศึกษาปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านภาวะเงินเฟ้อ ปัจจัยด้านนโยบายเพื่อส่งเสริมการออมจากภาครัฐ และปัจจัยด้านเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาล พบว่า ปัจจัยทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์การออมคือการมีให้เลือกหลายรูปแบบและเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เงินออมมีความปลอดภัยไม่ลดมูลค่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน ปัจจัยทางการตลาดด้านผลตอบแทนจากการออมคืออัตราผลตอบแทนที่ได้รับเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน และปัจจัยทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดของสถาบันการเงินคือการมีเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมถึงบ้านเชิญเชิญให้ออมเงิน การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการออมเงิน และมีการรณรงค์การออมผ่านสื่อเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน นอกจากนี้ปัจจัยด้านภาวะเงินเฟ้อ ปัจจัยด้านนโยบายเพื่อส่งเสริมการออมจากภาครัฐก็มีผลต่อการออมของครัวเรือน ขณะที่ปัจจัยทางการตลาดด้านทำเล

ที่ตั้งของสถาบันการเงินไม่มีผลต่อการออมของครัวเรือน และปัจจัยด้านเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลไม่มีผลต่อการออมของครัวเรือน

5. ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการออมของภาคครัวเรือน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของครัวเรือนในเขตเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในส่วนที่มีการออมจำนวน 331 ครัวเรือน จากการทดสอบค่า Chi-square (χ^2 -test) พบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนบุตรในครัวเรือน รายได้รวม รายจ่ายรวม และหนี้สินรวมมีความสัมพันธ์กับการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

5.2 ข้อเสนอแนะ

การที่รัฐบาลนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารประเทศ โดยมุ่งหวังจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคครัวเรือน มีการเน้นให้ครัวเรือนใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อให้มีเงินออมเกิดขึ้นในครัวเรือนซึ่งจะทำให้ครัวเรือนมีวินัยในการใช้จ่ายใช้สอยและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง ส่วนรัฐบาลก็สามารถนำเงินออมจากภาคครัวเรือนไปพัฒนาประเทศ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการออมเงินควรมีการส่งเสริมการออมภาคครัวเรือนให้เพิ่มขึ้น โดยสามารถกระทำได้ดังนี้

1) ควรเสริมสร้างรายได้ที่มั่นคงให้ประชาชน ตลอดจนปลูกฝังให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่รักและมีวินัยในการออม การประหยัดและการใช้จ่ายตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง หากภาคครัวเรือนมีการออมเพิ่มมากขึ้น เงินออมก็จะเป็แหล่งเงินทุนที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะส่งผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

2) มีการส่งเสริมโครงการออมระดับชุมชน และมุ่งเน้นการระดมเงินออมในชุมชน เช่น การจัดตั้งธนาคารประชาชน เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการออมของประชาชนในท้องถิ่น

3) ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในการให้คำปรึกษาด้านการออมประจำชุมชน เนื่องจากข้อมูลของคนในชุมชนที่ได้รับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีน้อย ต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดและเหมาะสม โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกของการรณรงค์ให้เกิดการออมภาคครัวเรือนในชุมชน

4) ภาครัฐควรกำกับดูแลและวางนโยบายแก่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ ให้มีความเจริญเติบโตอย่างมั่นคงและบริหารงานอย่างโปร่งใส มีการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝากเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับประชาชนรายย่อยในการออมเงินและช่วยให้ระบบสถาบันการเงินมีความแข็งแกร่งมากขึ้น

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออมควรมีการแจกคู่มือแนะนำการออม สมุดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันและผลิตสื่อการออมให้เหมาะสม และหลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการออม

6) หน่วยงานรัฐบาลควรร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือรูปแบบการออมใหม่ ๆ โดยอาจให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือยกเว้นการจัดเก็บภาษีเงินฝากเพื่อเป็นการจูงใจในระยะเริ่มแรกของการดำเนินโครงการ เช่น โครงการออมภาคบังคับ

7) สถาบันการเงินควรมีบริการในเชิงรุกโดยการเยี่ยมครัวเรือนอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครัวเรือนตระหนักถึงความสำคัญของการออมและการมีความมั่นคงทางการเงินหลังการเกษียณอายุ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ภายหลังการมีโครงการณรงค์ส่งเสริมการออมภาคครัวเรือนในพื้นที่ใดๆ ควรมีหน่วยงานที่ติดตามศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของผู้ที่เข้าร่วมโครงการว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ หลังจากการเข้าร่วมโครงการ มีการประเมินและสรุปผลเพื่อนำไปใช้สำหรับการรณรงค์การออมเงินในระยะยาว